

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Vierde zondag in de veertigdagentijd

Tweede Boek Kronieken 36, 14-16.19-23 • Psalm 137 • Brief aan de Efesiërs 2, 4-10 • Johannes 3, 14-21

Herboren worden?

HET KNECHTJE van sinterklaas heet zwarte piet bij ons, maar in sommige streken heet hij Nicodemus. Waarom? Wellicht omdat Nicodemus, lid van het Centraal Bestuur, 's nachts naar Jezus kwam om niet gezien te worden. Sommigen zeggen dat hij zijn gezicht zwart maakte, om niet opgemerkt te worden. Vandaar. In elk geval, Nicodemus is nieuwsgierig. Hij wil iets meer weten over Jezus, maar hij durft niet goed. Een gids in deze veertigdagentijd.

Nicodemus is rechter en wetgeleerde, gediplomeerd theoloog. Hij 'kent' dus God. En hij heeft een antwoord op alle vragen. En toch, er leek de laatste tijd iets veranderd. Wat precies, wist hij nog niet. Overdag zag men niets speciaals aan Nicodemus. Op de theologenvergaderingen veegde hij laatdunkend 'het fenomeen Jezus' van tafel. „Wij houden het bij de klassieke theologie. Jezus is een groene theoloog, een soort natuurjongen. Laat maar.”

Maar 's nachts sloop 'het fenomeen Jezus' in Nicodemus' slaap. Nicodemus veroordeelde Jezus, omdat Hij de letter van de Wet niet onderhield. En toch kreeg Nicodemus het dossier-Jezus niet geklasseerd. Hij wees Jezus af, maar Jezus hield hem vast. Dan toch maar eens met Jezus praten?'s Nachts weliswaar, zodat niemand ervan wist.

Daar zaten ze dan, 's nachts, op een bank bij de Olijfberg: Jezus en Nicodemus. Nicodemus begint: „Wij, theologen, weten dat Gij van God gezonden zijt...” Een zoethoudertje, zomaar om te beginnen. „Wij weten”, maar Nicodemus wéét eigenlijk helemaal niets meer. Toch moest Jezus nu maar niet gaan denken dat Nicodemus ergens aan twijfelde. Neen, hij kwam slechts voor een streepje vrijblijvende discussie. Gewoon horen wat een groene theoloog eigenlijk bezielt.

Het gesprek loopt echter snel uit de (theoretische) hand. „Als Nicodemus iets wil zien van het Rijk van God, dan moet hij herboren worden”, zegt Jezus. Loopt het gesprek dan niet over de Kerk vandaag en het priestertekort of de wijding van vrouwen? „Neen, het gesprek gaat over jou, Nicodemus”, zegt Jezus. „Jij moet opnieuw geboren worden.” Opnieuw geboren worden? Passief? Nicodemus' wereldbeeld is uitermate actief: presteren, zich inzetten, goed doen, wilskracht, doorbijten. „Neen,” zegt Jezus, „als je iets wil begrijpen van de diepste dingen, laat dan je wereld omkeren. Laat je dan opnieuw in God geboren worden! Eigenlijk, Nicodemus, is slechts één ding belangrijk, dat God je zo erg liefheeft.”

Dat is teveel voor Nicodemus. Hoe kan een volwassen man opnieuw geboren worden? Hoe kan ik mezelf opnieuw doen geboren worden? Kan ik de moederschoot weer inkruipen? „Opnieuw is opnieuw,” zegt Jezus, „helemaal anders.” Opnieuw is niet op wilskracht. Opnieuw is je laten dragen, je toevertrouwen aan de Geest en aan de Wind. De Wind, de Adem, is vrijheid, zorgeloosheid, mildheid, ontvankelijkheid, en vooral een groot vertrouwen. „Nicodemus, jij wil op eigen kracht naar de volmaaktheid klimmen. Laat je toch leiden door de Wind en door de Geest en door het Leven.” Jezus besluit: „Dat moest een leraar van Israël toch weten?” Nicodemus is gezakt voor theologie van de Geest.

En toch zal het mosterdzaadje groeien in Nicodemus' ziel. Het zal hem wel erg angstig hebben gemaakt. Al zijn zekerheden zullen verkrummen, gaandeweg. Vier hoofdstukken verder (Johannes 7, 50-53) lezen we het vervolg. Er is een hevige discussie ontstaan tussen de rechters. Sommigen willen Jezus meteen aanhouden. Daarop zegt Nicodemus: „Veroordeelt onze Wet iemand zonder eerst naar hem te luisteren?” Zijn collega's worden kwaad en zeggen: „Ben jij een leerling van Jezus misschien?” Nicodemus is een heel klein beetje op Jezus gaan gelijken, maar hij weet het nog niet.

En helemaal op het einde van het evangelie (Johannes 19, 39-40) vinden we Nicodemus terug: op Goede Vrijdag zal hij Jezus' lichaam balsemen. Een beetje laat, maar voor God nooit te laat.

Inzicht en de moed om ernaar te handelen komen langzaam. Het duurt wel veertig, maar we zijn halfweg. Vandaag kunnen we handelen. Halfvasten is de dag van Broederlijk Delen. Voor Tilak, de vrouw zonder stand of aanzien in India, en voor zuster Jeanne Devos, die – ook in India – werkt voor rechtszekerheid voor huislavinnen.

KRIS DEPOORTERE

VIERDE ZONDAG IN DE VEERTIGDAGENTIJD
22 maart 2009

Eerste lezing *Tweede Boek Kronieken 36, 14-16.19-23*

In die dagen maakten al de voornaamste priesters en het volk zich herhaaldelijk schuldig aan de gruweldaden van de heidenen en ontheiligden de tempel van Jeruzalem die aan de Heer gewijd was. En de Heer, de God van hun voorvaderen, stuurde almaar gezanten naar hun toe, want Hij had medelijden met zijn volk en met zijn woning. Maar zij verachtten Gods gezanten, spotten met hun boodschappen maakten zich vrolijk over de profeten zodat tenslotte de toorn van de Heer wel genadeloos moest losbarsten over het volk. De koning van de Chaldeeën liet de tempel in brand steken en de muur van Jeruzalem afbreken en alle paleizen liet hij platbranden zodat alle kostbaarheden verloren gingen. Allen die aan het zwaard ontkomen waren, liet hij in ballingschap wegvoeren naar Babel waar zij hem en zijn zonen als slaven moesten dienen tot het Perzische rijk aan de macht kwam. Zo ging de voorspelling in vervulling die de Heer bij monde van Jeremia gedaan had: „Zolang het land zijn sabbatjaren niet vergoed gekregen heeft, zal het braak blijven liggen: zeventig jaar lang.”

In het eerste regeringsjaar van Cyrus, de koning van Perzië, ging de voorspelling in vervulling die de Heer bij monde van Jeremia gedaan had: de Heer wekte de geest op van Cyrus, de koning van Perzië. Deze liet in heel zijn koninkrijk de volgende boodschap afkondigen en ook schriftelijk verspreiden: „Zo spreekt Cyrus, de koning van Perzië: De Heer, de God van de hemel, heeft mij alle koninkrijken van de aarde geschonken. Hij heeft mij opgedragen voor Hem te Jeruzalem in Juda een tempel te bouwen: laten allen onder u die tot het volk van de Heer behoren, onder de hoede van de Heer, hun God, terugkeren naar Jeruzalem.”

Tweede lezing *Brief aan de Efesiërs 2, 4-10*

Broeders en zusters,

God die rijk is aan erbarming, heeft wegens de grote liefde waarmee Hij ons heeft liefgehad, ons met Christus ten leven gewekt, hoewel wij dood waren door onze zonden; aan zijn genade dankt gij uw redding. En Hij heeft ons samen met Hem doen opstaan en zetelen in de hemelen, in Christus Jezus, om de naderbij komende eeuwen de overgrote rijkdom van zijn genade te tonen door zijn goedheid jegens ons in Christus Jezus.

Ja, aan die genade dankt gij uw heil, door het geloof; niet aan uzelf: Gods gave is het; niet aan uw prestaties, niemand mag zich verhovaardigen. Gods werk zijn wij, geschapen in Christus Jezus om in ons leven de goede daden te realiseren die God voor ons al bereid heeft.

Evangelie *Johannes 3, 14-21*

In die tijd sprak Jezus tot Nikodemus: „De Mensenzoon moet omhoog worden geheven zoals Mozes eens de slang omhoog hief in de woestijn, opdat eenieder die gelooft, in Hem eeuwig leven zal hebben. Zozeer immers heeft God de wereld liefgehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat al wie in Hem gelooft, niet verloren zal gaan maar eeuwig leven zal hebben. God heeft zijn Zoon niet naar de wereld gezonden om de wereld te oordelen, maar opdat de wereld door Hem zou worden gered. Wie in Hem gelooft, wordt niet geoordeeld, maar wie niet gelooft, is al veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de Naam van de eniggeboren Zoon Gods.”

„Hierin bestaat het oordeel: het licht is in de wereld gekomen, maar de mensen beminden de duisternis meer dan het licht, omdat hun daden slecht waren. Ieder die slecht handelt, heeft afschuw van het licht en gaat niet naar het licht toe uit vrees dat zijn werken openbaar gemaakt worden. Maar wie de waarheid doet, gaat naar het licht, opdat van zijn daden moge blijken dat zij in God zijn gedaan.”